

Bilim ve teknolojide AB'yi yakalamak...

Aykut Göker

AB'ye üyelik tartışmalarının ağırlık merkezini siyasî meseleler oluşturuyor. Ama, üyeliğin önündeki sorunların çözümü için, en az siyasî meseleler kadar önemli olan, iktisadî alanda uyum sağlayabilme meselesi de kendi açımızdan tartışılmalı. İktisadî alanda uyum, her şeyden önce üretimde, AB ile karşılaştırılabilir bir yetkinlik düzeyine erişebilmeye; bu ise, Türkiye ile AB arasındaki bilim, teknoloji ve inovasyon açığını bir ölçüde kapatabilmeye bağlı. Açık hangi mertebededir? Avrupa Komisyonu'nun yayımladığı “**Towards a European Research Area - Science, Technology and Innovation: Key Figures 2003-2004**” ve DİE'nin “**ARGE Faaliyetleri 2001-2002 Anket Sonuçları**”ndan yararlanılarak bu ortaya konabilir.

ARGE'DEKİ AÇIĞIMIZ...

AB'ye üye ilk 15 ülkede (kısaca **AB-15**'te), 2001 ya da buna en yakın yılda, ARGE yoğunluğu (ARGE harcamalarının gayri sâfi yurtiçi hâsılaya [GSYİH] oranı) %1,98; üye 25 ülkede (kısaca **AB-25**'te) ise %1,93'tür. Aynı oran, Türkiye'de 2001 ve 2002 yıllarında, sırasıyla %0,72 ve %0,67 olmuştur. AB'de, bu oranın en yüksek olduğu iki ülke, %4,27 ve %3,49 ile İsveç ve Finlandiya'dır. Almanya, Fransa ve Birleşik Krallık'ta, bu oran, sırasıyla %2,50; %2,20; ve % 1,84'tür. Bu oran, nispeten düşük olduğu İrlanda, İtalya, İspanya ve Macaristan'da ise, sırasıyla, %1,17; %1,07; %0,96 ve %0,95'tir. Bu harcamalara mutlak değer olarak bakıldığında, fert başına düşen GSYİH Türkiye'dekinden bir hayli yüksek olduğundan, AB-15'le olan farkın daha da çarpıcı olduğu görülecektir. Kaldı ki, AB, 2000 yılındaki Lizbon Zirvesi'nde, vizyonunu, “2010'da dünyanın rekabet gücü en yüksek ve en dinamik bilgi ekonomisi haline gelmek” olarak belirlemiş ve bunun için de, söz konusu oranı bütün üye ülkelerde %3'e çıkarmayı hedef almıştır.

ARGE harcamalarının ana fon kaynaklarına göre dağılımında ticarî sektörün payı AB-15'te, (2001 ya da buna en yakın yılda) %56,1; AB-25'te %55,8 olmuştur. Türkiye'de ise bu pay, 2001 ve 2002'de, sırasıyla %44,9 ve %41,3'tür. ARGE harcamalarının ARGE faaliyetinde bulunan sektörlerle göre dağılımında ise, ticarî sektörün payı AB-15'te, aynı yıllarda %65,6; AB-25'te %65,3 iken, Türkiye'de, sırasıyla, %33,7 ve %28,7 olmuştur.

ARAŞTIRMACI VE BİLİMSEL / TEKNOLOJİK ÇIKTI AÇIĞIMIZ...

İstihdam edilen 10.000 nüfus başına düşen araştırmacı sayısı (tam zamanlı eşdeğeri olarak) AB-15'te 2001'de 56,8'dir. Türkiye'de ise, bu sayı 2001 ve 2002'de, sırasıyla 10,5 ve 11,2 olmuştur. AB'de bu sayının en yüksek olduğu üç ülke, 187,7; 111,4; ve 101,0 ile Finlandiya, İzlanda ve İsveç'tir. Fransa ve Almanya'da 65,5; Birleşik Krallık'ta 54,9 olan bu sayı İrlanda'da 49,8; İspanya'da 45,2; Macaristan'da 36,1; İtalya'da 28,2'dir.

AB-15'te milyon nüfus başına düşen bilimsel yayın sayısı 2002 yılında 673'tür. Bu sayı Türkiye'de 103'tür. Bu gösterge açısından Türkiye, sadece AB-15 değil, bütün AB-25 ülkeleri arasındaki en düşük düzeyi temsil etmektedir. En yüksekleri 1598, 1332 ve 1309 ile İsveç, Danimarka ve Finlandiya'dır. Bu sayı Birleşik Krallık'ta 1021; Almanya'da 731; Fransa'da 712; İrlanda'da 647; İspanya'da 567; İtalya'da 545; Macaristan'da 374'tür.

Avrupa Patent Ofisi'ne, milyon nüfus başına yapılan başvuru sayısı 2000 yılında AB-15'te 128,4; AB-25'te 107,7'dir. Türkiye ise, 0,3 ile AB-25 ülkelerinin hepsinden daha düşük bir düzeyde bulunmaktadır. Patent başvuruları açısından başı çeken üç ülke, 259,4; 258,6; ve 248,2 ile Almanya, Finlandiya ve İsveç'tir. Fransa'da 120,8; Birleşik Krallık'ta 92,3 olan bu sayı İtalya'da 64,6; İrlanda'da 61,6; İspanya'da 18; Macaristan'da 10,3'tür.

Yüksek teknolojili ürün ihracatının toplam ihracat içindeki payı 2001 yılında AB-15'te %19,8; Türkiye'de ise %3,2'dir. Bu pay, İrlanda'da %40,8; Birleşik Krallık'ta %26,4; Fransa'da %25,6; Finlandiya'da %21,1; Macaristan'da %20,7; Almanya'da %15,8; İsveç'te %14,2; İtalya'da %8,5; İspanya'da %6,1'dir.

AB kaynaklarında bu tür karşılaştırmalar için kullanılan başka pek çok gösterge var. Ama, bu basit göstergeler bile, aradaki açık konusunda bize yeterince fikir veriyor. İki hafta sonra, 'aığı nasıl kapatacağız' sorusunda buluşmak üzere...

<http://www.inovasyon.org>

CBTD. 30 Ekim 2004